

Redegørelse for eksamensgrundlaget, der udarbejdes af den enkelte lærer efter drøftelse med de pågældende studerende, skal indeholde en fuldstændig oversigt over det stof, som undervisningen har omfattet. Såfremt studieordningens ordlyd er udtømmende, vil henvisning hertil være tilstrækkelig. Anvendte bøger skal dog anføres. Det anføres, hvilken studieordning, der er anvendt.

Studieordning:

2002

Årgang og hold:

Årgang 2000, hold 20D-MU

Fag:

Musik

Eksaminator:

Jesper Juellund Jensen & Svend Brian Nielsen

Overordnet kan der henvises til *studieordningen* (vedlagt) og ikke mindst *eksamensvejledningen* (vedlagt). For yderligere oplysninger henvises i øvrigt til holdets hjemmeside med semesterplaner, oversigt over indstillingsopgaver, semesterdelmål og meget mere på <http://www.fredsnyt.dk/musik/00d/>

Der er i høj grad arbejdet med *eget materiale* – dels fra de to undervisere, dels fra de studerende. Desuden kan som *fælleslæsning* nævnes blandt andet:

- Frede V. Nielsen: *Almen Musikdidaktik* (kapitel 3 „Musikfaget set indefra“, s. 103-125, kapitel 5 „Nogle væsentlige didaktiske positioner og konceptioner i musikfaget...“ s. 163-289 og kapitel 6, „Aktivitetsformer i musikfaget“, s. 291-351). Christian Ejlers' Forlag, København, 1994.
- John Høybye: „Om Musikalitetetsbegrebet“ fra *Festskrift Gunnar Heerup* (s. 37-54). 1973.
- Nicholas Cook: „I. Musical Values“ fra *MUSIC – A Very Short Introduction* (s. 1-18). Oxford University Press, 1998.
- Jens Brincker, Finn Gravesen, Carsten Hatting, Niels Krabbe: „Æstetik og form“ fra *Gyldendals Musikhistorie 2* (s. 21-29). Gyldendal, København, 1983.
- Orla Vinther: „Et møde med Schuberts dobbeltgænger“ fra *Musikken har ordet* (red. Finn Gravesen, s. 106-113). G.E.C. Gads Forlag, København, 1993.

Dato: **28. april 2004**_____
Eksaminator

Mål

Målet er, at den studerende tilegner sig:

- Indsigt i musik som kunstnerisk, kulturelt, samfundsmæssigt og historisk fænomen samt viden om musikkens oplevelsesmæssige og personlighedsdannende muligheder.
- Faglig kompetence på det praktisk-musikalske og det musikteoretiske område som grundlag for at kunne forstå en bredt funderet og fagligt alsidig musikundervisning.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

1. *Individuel undervisning med henblik på individuelle musikalske færdigheder*
  - 1.1 Klassisk og rytmisk solosang med stemmedannelse og stemmeteori, herunder barnestemmens udvikling. Alsidigt repertoire med vægt på sangstof, som indgår i den folkelige danske tradition.
  - 1.2 Spil på hovedinstrument.
  - 1.3 Brugsklaver, herunder becifring, akkompagnement, transponering og gehørspil.
2. *Sammenspil, ledelse og korsang*
  - 2.1 Sammenspil, herunder anvendelse af skolerelevante instrumenter.
  - 2.2 Ledelse af sammenspil og korsang.
  - 2.3 Deltagelse i korsang.
3. *Hørelære og elementær musikteori*
  - 3.1 Vokal gengivelse af noterede melodiske og rytmiske forløb.
  - 3.2 Gengivelse og notation af hørte musikalske forløb.
  - 3.3 Notation af forestillet musik og egne musikalske ideer.
  - 3.4 Elementær musikteori.
4. *Skabende musikalsk arbejde*
  - 4.1 Satsarbejde og arrangement med særligt henblik på udarbejdelse af enkle spille- og syngesatser for givne målgrupper.
  - 4.2 Lydformning og enkel komposition.
5. *Musikkundskab*
  - 5.1 Almen musiklære.
  - 5.2 Musikkens historie i hovedtræk med analyse af eksemplariske værker.
  - 5.3 Musiklytning i skolen.
6. *Musik og bevægelse*
  - 6.1 Egne færdigheder vedrørende musik og bevægelse.
  - 6.2 Grundlæggende ideer samt metoder og repertoire vedrørende musik og bevægelse med børn.
7. *Musik og informations- og kommunikationsteknologi*
  - 7.1 Anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi som arbejdsredskab og undervisningsmiddel.

8. Fagdidaktik

- 8.1 Væsentlige musikpædagogiske ideer og strømninger samt skolefagets begrundelse set i forhold hertil.
- 8.2 Bestemmelser om faget i folkeskolen. Kriterier for udvælgelse af indhold og metoder vedrørende sang, spil, bevægelse, musiklytning og musikundskab i skolens musikundervisning.
- 8.3 Centrale undervisningsmaterialer og repertoirekendskab.
- 8.4 Musikfagets muligheder og funktioner i tværgående fagsamarbejde.
- 8.5 Musikpsykologiske emner af betydning for almen musikundervisning, herunder børns musikalske udvikling, musikalitetsteorier m.m.
- 8.6 Skolens musikundervisning set i forhold til børne- og ungdomskulturer.

Indhold

Der lægges i musikundervisningen vægt på, at den studerende opnår de nødvendige forudsætninger for at kunne virke som en inspirerende og reflekterende musiklærer, der kan arbejde med musik reproduktivt og produktivt, bredt funderet og med fagligt overskud i pædagogiske sammenhænge. Faget sigter på, at det bliver naturligt for den studerende selv at fremføre, instruere og lede inden for musikfaget. Derfor prioriteres skabende musikalsk arbejde og musikledelse højt. Der lægges endvidere vægt på, at den studerende tilegner sig faglig kompetence gennem arbejdet med et alsidigt musikrepertoire og gennem praktisk såvel som teoretisk arbejde inden for de forskellige delområder, beskrevet i CKF. IKT inddrages i relevante områder.

Med henblik på at fremme faglig fordybelse, systematisk selvvirksomhed og samarbejde indgår i tilknytning til undervisningen følgende opgaver, som afleveres efter aftale mellem det enkelte hold og læreren:

- Faglig-pædagogisk opgave i fagdidaktik, knyttet til et konkret praktiskforløb. Opgaven kan udarbejdes individuelt eller i en gruppe på maks. fire studerende. Opgaven skal godkendes.
- Faglig-pædagogisk opgave i musikforståelse. Opgaven kan udarbejdes individuelt eller i en gruppe på maks. fire studerende. Opgaven skal godkendes.
- En rytmeaflytningsopgave. Opgaven skal godkendes.
- Otte opgaver i skabende musikalsk arbejde herunder arrangement, lydformning og komposition; opgaverne skal variere i stilart og satstype. Opgaverne skal godkendes.

Eksamen

Type: mundtlig eksamen.

Varighed: 60 minutter pr. studerende

Form:

- A. *Skabende musikalsk arbejde og musikledelse* på grundlag af en af den studerende udarbejdet komposition.
- B. Der trækkes lod mellem pkt. B1, B2 og B3. Resultatet offentliggøres 7 dage før eksamen.
- B1. Faglig-pædagogisk opgave 1: *Fagdidaktik*, knyttet til et konkret praktikforløb. Gruppe af 1-4 studerende. Eksaminationen former sig som en kombination af en mundtlig redegørelse for musikalske, pædagogiske og fagdidaktiske problemstillinger og evt. en praktisk demonstration af opgaven i det omfang, det er relevant for opgaven.
- B2. Faglig-pædagogiske opgave 2: *Musikforståelse*. Gruppe af 1-4 studerende. Eksaminationen former sig som en mundtlig redegørelse og diskussion.
- B3. *Musik og bevægelse*. Gruppe af 1-3 studerende. Kort praktisk prøve for grupper i indstudering og demonstration af opgaven sats og kort fagdidaktisk og -metodisk diskussion.
- C. *Sang*. Fremførelse af vokalkomposition efter eget valg.
- D. *Hovedinstrument*. Fremførelse af et eller to værker efter den studerendes valg. Ved valg af to værker vælges to forskelligartede værker.
- E. Der trækkes lod mellem pkt. E1 og E2. Resultatet offentliggøres 7 dage før eksamen. Eksamenspunkt E kan afløses ved deltagelse i intern prøve svarende til eksamen.
- E1. *Brugssang*. Fremførelse af en sang fra opgivet repertoire på 40 sange.
- E2. *Akkompanimentsklaver eller akkompanimentsguitar*. Fremførelse af en af 10 opgivne becifrede satser på klaver eller guitar efter den studerendes valg som akkompagnement til sang.
- F. *Hørelære og akkompanimentsklaver/guitar*. Fremførelse af ikke-kendt becifret sang, som den studerende synger med eget akkompagnement. Der er 30 min. forberedelse.

Grundlag: CKF, studieordning og Redegørelse for eksamensgrundlaget.

Betingelse for indstilling til eksamen:

En komposition som grundlag for eksamen i skabende musikalsk arbejde og musikledelse (A), en godkendt, selvvalgt fagdidaktisk opgave (B1), en godkendt, selvvalgt opgave i musikforståelse (B2), en musik- og bevægelsessats med begrundelse for valget samt disposition for indstuderingen (B3), en sang til fremførelse (C), et eller to værker til fremførelse på hovedinstrument (D), et godkendt, bredt udvalgt repertoire på 40 sange, viser og salmer, der indgår i den danske tradition (E1), et godkendt, varieret repertoire på 10 becifrede sange som grundlag for eksamen i akkompanimentsklaver/guitar (E2), en rytmeaflytningsopgave, 8 godkendte opgaver i skabende musikalsk arbejde samt en godkendt rytmeaflytningsopgave.

Afløsning

Eksamenspunkt E1 (brugssang) og E2 (akkompanimentsklaver eller -guitar) kan afløses ved deltagelse i interne prøver svarende til eksamen.

Der gives 1 karakter efter 13-skalaen.

MUSIK

Eksamensvejledning

Studieordning 2002

Generelt

Oversigt over eksamen

- A. Skabende musikalsk arbejde og musikledelse
- B. B1. Fagdidaktik eller
B2. Musikforståelse eller
B3. Musik & bevægelse
- C. Sang
- D. Hovedinstrument
- E. E1. Brugssang eller (E1. kan afløses)
E2. Akkompagnementsklaver/guitar (E2. kan afløses)
- F. Hørelære & akkompagnementsklaver/guitar

Oversigt over indstillingsopgaver

- Skabende musikalsk arbejde (otte godkendte opgaver)
- Rytmeaflytningsopgave

Typisk tidsfordeling til eksamen

Varigheden for den mundtlige eksamen er 60 min. pr. studerende (inklusive censur). En typisk, vejledende fordeling af tid mellem de enkelte discipliner kan se således ud:

A. Skabende musikalsk arbejde og musikledelse:	15 min.
B. Fagdidaktik, musikforståelse eller musik & bevægelse:	10 min. pr. stud. i gruppen
C. Sang:	
D. Hovedinstrument:	15 min. (i alt)
(E. Brugssang og akkompagnementsklaver/guitar:)	(som regel afløst)
F. Hørelære & akkompagnementsklaver/guitar:	10 min.
Endelig censur:	10 min.

Tiderne indbefatter en kort snak mellem eksaminator(er) og censor efter hver disciplin.

Karakter

Ved eksamen vil der blive givet *en* karakter efter 13-skalaen. Karakteren er udtryk for en helhedsvurdering, hvor det for eksempel kan spille ind, om man har en god bredde i sine kvalifikationer. Karakteren er således ikke automatisk et gennemsnit for de enkelte dele. Der er ikke et specifikt krav til, man skal „bestå“ hvert enkelt punkt for at få mindst karakteren 6. På den anden side kan en enkelt, meget utilfredsstillende præstation i et centralt punkt godt være tilstrækkeligt til, at man får 5, selv om resten isoleret betraget er til 6 eller derover.

A. Skabende musikalsk arbejde og musikledelse

Ved bedømmelsen af skabende musikalsk arbejde og musikledelse indgår der flere elementer:

- *kompositionen* – et stykke skabende musikalsk arbejde
- *musikledelse* (indstuderingsteknik, måden man arbejder med musikken og musikerne /-sangerne og evt. danserne eller andre på)
- *udførelsen* af kompositionen til eksamen (det klingende resultat)

Kompositionen

Der lægges vægt på, at man når frem til et *personligt* resultat, og der er ingen faste krav til kompositionen. Når disciplinen hedder „skabende“ musikalsk aktivitet, er det netop for at understrege det kreative og personlige aspekt. Det er således vigtigt, at man finder nogle gode ideer, og at man arbejder godt med dem i værket.

Det er selvfølgelig meget svært – eller rettere umuligt – at give en objektiv vurdering af, om værket er „god musik“. Men man kan udmærket se på, hvor grundigt der er arbejdet med musikken, blandt andet om de musikalske virkemidler er brugt med omtanke. Nogle eksempler:

- Man kan se på samspillet mellem musikkens og en eventuel teksts karakter. At der er et „samspil“, betyder ikke, at de skal „betyde“ præcis det samme (hvis det ellers havde været muligt). Nogle gange kan det give en fin spænding at give en sørgelig tekst glad musik, en glad tekst sørgelig musik, en alvorlig tekst pjattet musik eller en pjattet tekst alvorlig musik. Selvfølgelig kan man også vælge at lave alvorlig musik til en alvorlig tekst osv. Det vigtige er blot, at der er et velovervejet „samspil“ mellem tekst og musik.
- Hvis der startes med akkorder i en given stil (f.eks. simpel funktionsharmonik, bluesharmonik, jazzharmonik, „folk“-harmonik, „syrede“ akkorder), og der pludselig kommer en akkord, der ikke hører hjemme i denne stil, vil det naturligvis tiltrække sig opmærksomhed, når man hører det. Det kan for eksempel være en $A^{7,9,13}$ blandt en masse treklange, eller det kan være en enkel durakkord blandt fem- og seksklange. Hvis dette tydeligvis er meningen (for eksempel fordi man går i gang med omkvædet, for variationens skyld, eller fordi teksten lægger op til det), kan det naturligvis være en elegant finesse. Men hvis afvigelsen ikke „giver mening“, er det knap så vellykket. Noget tilsvarende kan i øvrigt siges om alle musikkens dele: hvis man starter i en given musikalsk stil eller i en given stemning, må der være en klar ide i at forlade den.
- Er der arbejdet med flere musikalske parametre og aspekter? Er der tænkt over dynamik, frasering, artikulation, form, klang osv.?

Husk, at det kun er nogle få eksempler, der er givet her. Det er umuligt at opstille en „køgebog“ for denne opgave – hele ideen er jo, at det skal være et personligt udtryk. Husk også, at det er helt i orden at gøre noget „uortodokst“, altså noget som ikke er „pænt“ efter et klassisk ideal. Det er en god ide (men ikke noget krav), at man vedlægger *kommentarer* til sin komposition. Hvis eksaminator og censor kender ideerne bag kompositionen, kan de lettere forstå, hvorfor den er udformet, som den er.

Man vælger selv det *ensemble*, man vil skrive for. Man kan vælge at skrive til ens musikhold eller et udsnit heraf, så man i forvejen har en fornemmelse af, hvad de kan. Men man kan også skrive bevidst simpelt, således at det for eksempel kan anvendes i folkeskolen, eller man kan skrive det for mere professionelle musikere. I den forbindelse bør man også være opmærksom på, at man også prøves i *musikledelse* (se nedenfor). Det er vigtigt, at der er skrevet

fornuftigt for de enkelte instrumenter og stemmer, således at det er til at spille og synge. Det nytter selvfølgelig ikke at skrive en tone til en blokfløjte, der er for lav til at kunne spilles. Eller at skrive hurtige løb til en tuba, der skal spilles af en begynder. Eller at skrive toner, der er for høje for tenorerne – med mindre man går efter en meget speciel lyd!

Det er vigtigt, at *notationen* er klar, så alle medvirkende let kan anvende noderne eller hvilken notation, man nu har valgt. Man kan udmærket anvende andre notationsformer end traditionelle noder, for eksempel hvis man arbejder med lydformning, og/eller hvis der indgår aspekter af improvisation i værket. Man behøver altså ikke skrive alt præcist ned. Men under alle omstændigheder er det vigtigt, at man opnår det ønskede resultat med notationen. Husk også, at musik langt fra kun er tonehøjder og rytmer. Dynamik, frasering, vejtrækning, spilleanvisninger, form osv. bør også fremgå. Det er et krav, at der afleveres et *partitur*, hvor man kan følge med i samtlige stemmer/instrumenter på en gang. Det kan dog endvidere være en god ide at udarbejde *stemmeark* til de enkelte stemmer/instrumenter eller til grupper af stemmer/instrumenter (for eksempel et kor).

Det er valgfrit, om man noterer i hånden eller anvender *computer*. Hvis man bruger computer, er det klogt at være ret fortrolig med det anvendte program på forhånd. Det er en meget stor mundfuld at gå i kast med både at skrive en komposition og derefter lære et helt musikprogram at kende. Tidspresset op til afleveringsfristen kan hurtigt blive stort, og det er før set, at computere driller, netop som man tror, man skal printe det færdige resultat ud. Det er også vigtigt at understrege, at fejl eller uhensigtsmæssig notation ikke kan undskyldes med, at ens computerprogram ikke kunne notere det, som man selv ville: Så må man anskaffe et andet program eller skrive i hånden.

Kompositionen – både partitur og eventuelle stemmeark – afleveres skriftligt.

Eksamen

Det vigtigste ved selve eksaminationen er, dels at man *kan arbejde* med musikken, dels at man *kan lede* den.

Man skal demonstrere, at man som musikleder formår at *arbejde* med musikken, dvs. at man formår at få stykket til at *stige i kvalitet* i den tid, man har til rådighed. Der er således ingen krav om, at man ender med et fejlfrit resultat – i princippet kan man vel *altid* forfine et stykke musik. Der er ingen faste krav til, hvilke aspekter af musikken man arbejder med. Man kan for eksempel indstudere en eller flere nye stemmer eller instrumenter, og man kan arbejde med at rette eventuelle fejl i udførelsen. Man kan også arbejde med for eksempel tekstudtale, dynamik, klang, frasering, sammenspil eller andre musikalske aspekter. Hvad man arbejder med vil dels være bestemt af ens planlægning, dels af hvad der sker i selve situationen.

Som regel vil man have indstuderet og prøvet dele af eller hele ens komposition i forvejen. Men man kan for eksempel have undladt at indstudere dele af kompositionen, således at man kan arbejde med indstudering i eksamenssituationen. Måske har man for eksempel en eller flere korstemmer, man venter med at indstudere til selve eksamen. Man kan også have indstuderet alt med en gruppe af studerende, og de er så kernen i ens ensemble. Til eksamen tager man så en eller flere „kaniner“ blandt de tilstedeværende og indstuderer passager eller stemmer med de nye sangere. Det er dog ikke noget krav, at man demonstrerer indstudering ved eksamen – bare man *arbejder med musikken*.

Det er vigtigt, at man forvalter sine evner og potentialer optimalt som musikleder. Det kan for eksempel være, at man udnytter en god sangteknik til at vise en frasering ved at synge for, eller man udnytter en god direktionsteknik til at vise, hvad man ønsker. I det hele taget er det som regel en fordel at *vise* (ved at synge eller spille for og i ens direktion), hvad man ønsker sig, frem for at bruge en masse ord til at forklare, hvordan man vil have det. Så få ord som muligt.

Sædvanligvis vil det være andre studerende fra holdet, der spiller og synger. Desuden vil der ofte være andre studerende til eksamen, for eksempel fra andre årganges liniefag i musik. Man kan dog også få andre til at komme, for eksempel et band eller en folkeskoleklasse. Det betyder ikke noget for bedømmelsen, hvor godt ens ensemble er – det vigtige er, om man formår at få det optimale ud af det ensemble, man har til rådighed på den begrænsede tid, der nu er. Det er langt bedre at vise, at man kan opnå et godt resultat med knapt så dygtige musikere og sangere, end ikke at kunne arbejde med et hold dygtige musikere. Det kan ikke tilrådes, at man selv optræder ved for eksempel selv at spille et af instrumenterne.

Efter at have indstuderet og arbejdet med musikken, dirigerer man typisk selv til slut hele sin sats. Det betyder ikke, at man *skal* bruge „klassisk“ direktionsteknik til et rock-nummer. Man skal selvfølgelig anvende de bevægelser og tegn, der er mest hensigtsmæssige til den komposition, man har lavet.

B. (generelt)

Punkt B består af tre dele: B1, B2 og B3.

Lodtrækning

Vær opmærksom på, at der trækkes lod mellem punkt B1, B2 og B3. Resultatet af lodtrækningen offentliggøres 7 dage før eksamen. Lodtrækningen kan gælde hele holdet, eller den kan være individuel, således at nogle fra holdet prøves i en disciplin, mens andre prøves i en anden (hvilket afgøres af lærerne). Grupper eksamineres altid samlet.

Gruppedannelser

De faglig-pædagogiske opgaver (B1 & B2) skal udarbejdes i grupper på 1-4 studerende, mens musik og bevægelse (B3) foregår i grupper af 1-3 studerende. Der er ingen krav til sammenhæng mellem grupper for de tre discipliner, og man kan således for eksempel vælge at indgå i tre forskellige grupper, eller at den samme gruppe arbejder sammen om alle tre discipliner.

Vær opmærksom på, at hvis man ikke indgår i en gruppe, så er der *meget* lidt tid til en eventuel eksamination, da man ved en gruppe med to har dobbelt så lang tid til rådighed osv. Alene af denne grund kan det være en god ide at indgå i en gruppe.

Arbejdsgang for opgaver (B1 og B2)

Den normale arbejdsgang er:

- Man finder et emne og foretager nogle indledende overvejelser.
- Man aftaler en vejledning, hvor emnet diskuteres med læreren. Emnet *skal* godkendes af læreren på dette tidspunkt, men dette betyder naturligvis ikke, at opgaven så også automatisk vil blive godkendt.
- Inden opgaven er skrevet helt færdigt, aftales normalt en ny vejledningstid, hvor opgaven og dens konkrete udformning diskuteres.
- Til slut afleveres opgaven i 3 eksemplarer (antal eksaminatorer + en til censor). Opgaverne skal være godkendte, før man kan indstille sig til eksamen.

Der afsættes normalt 2,5 bruttotimer pr. gruppe til vejledning og opgaveretning.

Afleveringsfrist for opgaver (B1 og B2)

Seminarieret – i dette tilfælde musikfaggruppen – vil sædvanligvis hvert år fastsætte en *afleveringsfrist* for opgave B1 og B2. Denne afleveringsfrist vil ligge *før* fristen for godkendelse af opgaverne. Afleveringsfristen vil således som regel ligge omkring starten af april, men specielle forhold kan betyde, at fristen ligger betydeligt tidligere.

Hvis afleveringsfristen overskrides, kan man i princippet ikke gå til eksamen det år. Der er dog en mulighed for at søge dispensation, hvilket *skal* ske skriftligt og med begrundelse til en af holdets lærere, der så vil forelægge ansøgningen for musikfaggruppen.

B1. Faglig-pædagogisk opgave 1:

Fagdidaktik, knyttet til et konkret praktikforløb

Denne opgave skal være knyttet til et konkret praktikforløb. Opgaven kan skrives individuelt eller i gruppe. Mest oplagt er det nok at skrive denne opgave sammen med resten af praktikgruppen. I opgaven vægtes pædagogiske, fagdidaktiske og eventuelt metodiske overvejelser højest samt overvejelser om emnets anvendelighed i folkeskolen. Man kan her gribe opgaven an på flere forskellige måder efter eget valg:

- Man kan tage udgangspunkt i et konkret *emneorienteret undervisningsforløb*, som man har gennemført i folkeskolen. Emnemuligheder kan være utallige f.eks. „forår“, „sange om dyr“, „lydformning“ eller „rytmeundervisning i 3. klasse“.
- Man kan med udgangspunkt i en *musikpædagogisk retning*, for eksempel Kodalys musikpædagogik, udarbejde et konkret undervisningsforløb. I opgaven beskrives hvorfor og hvordan man har anvendt det i folkeskolen.
- Man kan vælge et eller flere *musikværk(er)* (f.eks. Prokofievs „Peter og Ulven“, Mozarts „Tryllefløjten“ eller Spice Girls „Wannabee“) og beskrive, hvorfor og hvordan man har anvendt det i folkeskolen.
- Man kan tage udgangspunkt i et konkret *undervisningsmateriale* til musik i skolen, som man så afprøver i en praktik. For eksempel Lars Bondes „A kom po no“.

Det er vigtigt i opgaven, at man dels kan gøre rede for sit undervisningsforløb (for eksempel disponering, gennemførelse og evaluering), dels at man kommer med overvejelser og refleksioner omkring det konkrete forløb. Desuden er det vigtigt, at man inddrager forskellige musikpædagogiske og didaktiske teorier eller indfaldsvinkler.

Eksamen

Eksaminationen former sig som en mundtlig redegørelse og efterfølgende diskussion. Husk, at man kun skal op i denne opgave, hvis den udtrækkes ved lodtrækningen.

B2. Faglig-pædagogisk opgave 2: ***Musikforståelse***

Musikforståelse er en betegnelse, der dækker en række områder: musikhistorie, musikalsk analyse, musikreception, musiklytning, musiksociologi, kulturteori og meget mere. Kort fortalt kan man sige, at opgaven handler om at kunne *udtrykke sig om musik*.

Selv om det valgte emne for eksempel er bredt kulturelt eller historisk, bør et enkelt eller nogle få konkrete musikstykker udvælges og behandles eksemplarisk.

Ind mod musikken

Der bør i opgaven være et element af at se *ind mod musikken*. Man bør således i et vist omfang inddrage en musikalsk analyse, der bør være bestemt af opgavens formål. Der er ingen faste krav til valget af analysemetoder, men valget er en vigtig del af opgaven, og der bør argumenteres for valget i opgaven.

De anvendte metoder afhænger blandt andet af det eller de valgte *musikstykker*. Analyseres for eksempel James Browns *Say It Loud – I'm Black And I'm Proud* (der ikke er funktionsharmonisk), er det for eksempel ikke særlig givtigt at anvende funktionsanalysen. Det er også

afgjort mere interessant at se på instrumentationen i en romantisk symfoni end i en klaver-sonate.

De anvendte metoder afhænger også af opgavens *formål*. Hvis man for eksempel har valgt at tage udgangspunkt i et bestemt kompositionsprincip, for eksempel fuga, er det en anden form for analyse, der er påkrævet, end hvis udgangspunktet er en bestemt musikkultur, for eksempel kulturen omkring technofester. I den forbindelse er det vigtigt at skelne mellem forskellige lyttervinkler: Det samme stykke musik kan opfattes endog meget forskelligt alt efter lyttervinkel. For eksempel opleves/oplevedes det samme musikstykke forskelligt i forskellige kulturer, til forskellige tider og i forskellige lyttersituationer.

Nedenfor er en række forslag til analysevinkler:

- Melodik, f.eks. melodiens opbygning, temaer, motiver
- Instrumentation, sound
- Harmonik, f.eks. trinanalyse og/eller funktionsanalyse
- Dynamik
- Form, gerne i lyset af gængse formtypebetegnelser
- Forholdet mellem tekst og musik
- Forholdet mellem oplevelsen af musikken og musikkens strukturer
- Musikproduktion

Ud fra musikken

Musikken bør endvidere placeres i en ramme, der igen bør afhænge af den konkrete opgaves formål.

Man kan for eksempel anskue et musikstykke som udtryk for komponistens tanker og følelser. I den forbindelse er det relevant at beskæftige sig med komponistens liv og udvikling.

Man kan også betragte et musikstykke i en stilhistorisk ramme, der så må beskrives – er det typisk barok, country, Motown-soul, revy osv.? En anden mulighed er at se på den konkrete *genre*, for eksempel opera, hvor man kan beskrive typiske konventioner (og værkets forhold til disse).

En indfaldsvinkel kan være en bestemt æstetik, nogle bestemte idealer om (god) musik. Eksempler kunne her være 1800-tallets polemik om absolut musik over for programmusik eller autenticitetsbegrebet i populærmusik.

Man kan også se musikken i en bestemt kulturel, kulturhistorisk, sociologisk eller psykologisk ramme, hvor man så må redegøre for denne. En indfaldsvinkel kunne være musikken som udtryk for, formulering af og forhandling om køn, race, etnicitet, nationalitet osv.

Formidling

Endelig bør der også indgå overvejelser om, hvordan opgavens emne kan formidles i en folkeskolesammenhæng. Det betyder ikke, at ens emne uden videre skal kunne anvendes i folkeskolen, og det kan for eksempel være, at opgavens emne med fordel kan fungere som baggrund for folkeskolemusiklæreren og som udgangspunkt for dennes undervisning.

Eksamen

Eksaminationen former sig som en mundtlig redegørelse og efterfølgende diskussion. Husk, at man kun skal op i denne opgave, hvis den udtrækkes ved lodtrækningen.

B3. Musik & bevægelse

Der opgives 1 musik- og bevægelsessats, og der udarbejdes og vedlægges en begrundelse for valget samt en disposition for indstuderingen.

Hvis denne opgave udtrækkes ved lodtrækning, skal man til eksamen indstudere og opføre satsen eller dele af den. Musiklinieholdet er almindeligvis til rådighed som „kaniner“, så der er mulighed for at instruere sang, bevægelse, dans eller roller. Er man oppe individuelt, tilrådes det af tidsmæssige årsager kun at indstudere og demonstrere elementer fra satsen, mens man med to eller tre i gruppen har mere tid til både at indstudere og gennemføre hele satsen. Ved eksamen lægges der ved indstuderingen vægt på:

- at indstuderingen er klart disponeret
- at man er god til at synge, spille, danse og vise for
- at de mundtlige instrukser er korte, præcise og forståelige

Det er vigtigt, at man ved gruppeeksamen har en klar ansvarsfordeling, og at alle i gruppen får mulighed for at være på som instruktør.

Før eller efter den praktiske prøve skal man kort kunne redegøre for sine didaktiske og metodiske overvejelser omkring valg af sats og indstuderingen / demonstrationen af den. Som musik- og bevægelsessats kan vælges for eksempel en sangleg, en dans eller en musikdramatisering eller en sats, der indeholder et eller flere af disse elementer. Man må gerne opgive en sats, som man selv har lavet (for eksempel kan man tage en af indstillingsopgaverne i skabende musikalsk arbejde, hvis holdet har fået sådan en stillet). Satsen skal ikke godkendes af lærer.

C. Sang – fremførelse af sang efter eget valg

Fremførelse af 1 vokalkomposition efter eget valg

Der lægges vægt på den *musikalske fordybelse* i den valgte sang. Det er således vigtigt, at man har sat sig grundigt ind i sangen og har arbejdet med musikalsk og tekstlig fortolkning af sangen. Det er endvidere væsentligt, at man viser forståelse for sammenhængen mellem ens tekniske kunnen og det musikalske udtryk. Det er derfor vigtigt, at man har et bevidst forhold til sine egne stemmemæssige muligheder /udtryk – og at man er i stand til at bruge sin stemme på en hensigtsmæssig måde. Vær opmærksom på, at der ikke stilles specifikke krav om sværhedsgrad. Det vigtigste er, at man har valgt en sang, som man har lyst til at synge, og som passer godt til ens stemme. Det anbefales, at man drøfter valget af sang med sin lærer.

Eksaminanden *sørger selv* for aftale med eventuel akkompagnatør. NB: Der er intet krav til, at sangen skal akkompagneres af klaver, det kan også være for eksempel guitar eller harmonika, ligesom sangen også kan synges uden akkompagnement. Hvis man vælger akkompagnement til sin sang, er det vigtigt, at sanger og akkompagnatør(er) er bevidste om at indgå i et samspil, hvor parterne arbejder på at opnå et fælles musikalsk udtryk.

Man kan vælge at anvende *mikrofon* til fremførelsen. Mikrofonteknik vil i så fald indgå i bedømmelsen, ligesom man selv er ansvarlig for at sanganlæg m.v. bliver opstillet og indstillet, sådan som man ønsker det.

D. Hovedinstrument

Der lægges vægt på den *musikalske fordybelse* i de valgte værker. Det er således vigtigt, at man har sat sig grundigt ind i det, man spiller. Det er endvidere væsentligt, at man viser forståelse for sammenhængen mellem ens tekniske kunnen og det musikalske udtryk. Man bør derfor ikke kaste sig ud i noget, der er alt for svært.

Det er op til den studerende at bestemme, om der skal fremføres et eller to værker. Ved valg af to værker vælges to forskelligartede værker. Det anbefales, at man drøfter valget med sin lærer. De to „forskelligartede kompositioner“ skal vise forskellige sider af ens musikalitet. Der er ingen faste krav til, hvori den forskellighed skal bestå. Måske vælger man et pågående, aggressivt stykke og et poetisk, drømmende. Man kan også vælge stykker fra forskellige stilarter eller af forskellig satsteknisk opbygning.

Der kan udmærket indgå improvisation i de valgte værker. Man kan også spille sammen med andre på sit hovedinstrument til eksamen, men som hovedregel skal mindst det ene værk være for hovedinstrumentet alene. Ved valg af slagtøj eller trommesæt som hovedinstrument skal mindst et stykke spilles på et melodiinstrument som for eksempel marimba, xylofon eller vibrafon.

E. (generelt)

Punkt E består af to dele: E1 og E2.

Afløsning

Punkt E kan helt eller delvist *afløses* ved deltagelse i interne prøver svarende til eksamen. Hvis et punkt er afløst, indgår punktet ikke til eksamen, og ens præstation indgår ikke i den samlede bedømmelse (da censor jo ikke har været til stede). Afløsningsprøver vil som regel foregå i den almindelige undervisningstid, for eksempel midt i sidste semester, hvilket man aftaler med sin lærer i hhv. sang og brugsklaver. Man er meget velkommen til at lade andre studerende være til stede under afløsningsprøverne.

Lodtrækning

Hvis man hverken har afløst E1 (brugssang) eller E2 (akkompagnementsklaver eller akkompagnementsguitar), vil der blive trukket lod mellem E1 og E2. Resultatet af lodtrækningen offentliggøres 7 dage før eksamen. Lodtrækningen kan gælde hele den del af holdet, der ikke har opnået afløsning, eller den kan være individuel, således at nogle fra holdet prøves i en disciplin, mens andre prøves i en anden (hvilket afgøres af lærerne).

E1. Brugssang

En opgave fra et af den studerende valgt repertoire på 40 sange

Sangene skal kunne anvendes til at synge i folkeskolen i en fællessangssituation. Eksamen/-afløsning i brugssang skal vise, om man kan synge en sang således, at andre vil kunne lære den og blive inspireret af den.

En repertoireliste med 40 sange skal på forhånd godkendes af sanglæreren i god tid før eksamen/afløsning. Listen skal indeholde forskellige genrer/stilarter og bør inddeles i følgende kategorier:

- 5 ældre danske middelaldersange/folkeviser (med dansk tekst)
- 5 danske salmer (med dansk tekst)
- 5 danske fædrelandssange/årstidssange (med dansk tekst)
- 5 danske børnesange (med dansk tekst)
- 5 rytmiske danske sange (med dansk tekst)
- 5 nordiske viser
- 5 udenlandske sange (folkesange, ballader, eller rytmiske sange)
- 5 selvvalgte sange

Sangene bør indeholde mindst to vers.

På listen noteres, hvorfra sangen er taget, sangbog (inkl. årgang) og valg af toneart.

Ved eksamen/afløsning udvælges en af sangene fra det opgivne repertoire. Sangen synges enten uden akkompagnement eller til eget akkompagnement (begge måder afspejler en typisk musiklærersituation). Hvis man vælger at spille til selv, vil man dog blive bedt om at synge et vers uden akkompagnement, for at høre om man kan synge sangen og holde intonationen, når der ikke spilles til.

Det er vigtigt, at man ved denne prøve/eksamen viser kendskab til grundlæggende sangteknik, sangstil og genre, som er passende indenfor de enkelte kategorier – og at man synger sangene i en toneart, der er anvendelig i folkeskolen.

Ved eksamen/afløsning medbringer eksaminanden et ekstra eksemplar af sangen (i kopi) af sange, der ikke er hentet fra følgende sangbøger: *555 sange*, *151 andre sange*, *Sangbogen* (blå, rød, gul), *Dansk sang 1 og 2* eller *Højskolesangbogen*.

Punkt E1 kan afløses ved deltagelse i intern prøve svarende til eksamen. Vær endvidere opmærksom på, at det ikke er sikkert, at man vil blive prøvet i punkt E1, selv om man ikke har afløst punktet, da der ved eksamen trækkes lod mellem punkt E1 og E2.

E2. Akkompagnementsklaver eller akkompagnementsguitar

Man skal i denne eksamen vise, at man kan *fungere som akkompagnatør* på klaver eller guitar til en sanger inden for et bredt spektrum af stilarter på baggrund af en becifret sang.

Der lægges vægt på, at man kan *følge sangeren*, dvs. som akkompagnatør lytte og tage hensyn til sangerens vejrtrækningssteder, tempo, frasering, dynamik osv. Det er derfor også vigtigt, at man har tilstrækkeligt overskud til at spille i et tempo, som passer til sangens stil/indhold osv.

Repertoiret på 10 becifrede sange skal på forhånd godkendes af læreren. Repertoiret skal vise en spredning inden for tonearter, taktarter, satstyper og stilarter. Man skal for hver enkelt sang markere, om man ønsker at spille på guitar eller klaver. Sangene skal vedlægges i kopi til antallet af eksaminatorer + censor. Sangene må ikke være udskrevne arrangementer. Det er ikke en god ide at opgive sange, som rent harmonisk/teknisk er for svære, således at man godt kan spille dem – men kun i langsomt tempo. Vælg hellere nogle sange, som er lidt for „lette“, så man har overskud til også at have opmærksomhed på sangeren.

Man bør have overvejet, hvordan hver sang startes, eventuelt med et lille forspil, og afsluttes.

Til eksamen udtrækkes en af de 10 opgivne becifrede satser. Man akkompagnerer så læreren, som synger til, eller ved afløsningsprøve eventuelt en studerende, der er til stede ved prøven.

Punkt E2 kan afløses ved deltagelse i intern prøve svarende til eksamen. Vær endvidere opmærksom på, at det ikke er sikkert, at man vil blive prøvet i punkt E2, selv om man ikke har afløst punktet, da der ved eksamen trækkes lod mellem punkt E1 og E2.

F. Hørelære & akkompagnementsklaver/guitar

Eksamen i „hørelære & akkompagnementsklaver/guitar“ er et forsøg på at afspejle en almindelig musiklærersituation: Man får en node til en sang, som man efter lidt forberedelse skal kunne præsentere med eget akkompagnement – for eksempel for at kunne indstudere den med en klasse eller et kor.

Man vil til eksamen få udleveret en ikke-kendt becifret sang, for eksempel:

I - mod den sten blev dis-se hæn-der ham - ret, og so-len gik et skridt, og alt blev tyst.
Men in-gen ved, at du og jeg var sam - men, for in-gen så mig ån-de mod dit bryst.

Man har derefter 30 minutters forberedelse i et rum med klaver og – hvis man ønsker det – guitar. Man skal tydeligt og i god tid gøre opmærksom på, hvis man ønsker at have mulighed for at bruge guitar. Opgaven er nu:

1) At kunne synge melodien uakkompagneret med tekst

Herved tjekkes det, at man har fået lært sangen korrekt. Dette indbefatter ikke blot at kunne synge noderne, men også at man kan synge sangen med en vis fornemmelse for sangens karakter og opmærksomhed omkring vejrtrækning, intonation mm.

2) At kunne synge melodien til ens eget akkompagnement på klaver eller guitar

Der lægges igen vægt på, at sangen spilles og synges med en vis fornemmelse for sangens karakter og opmærksomhed omkring vejrtrækning, intonation mm.

Akkompagnementet kan for eksempel på klaver være udformet som:

a) Rent akkompagnement

Akkompagnementet kan være fortrinvis akkordbaseret. Selve melodistemmen spilles da ikke. Udførelsen af første linie i sangen ovenfor kan for eksempel have denne akkompagnementsstrum (som spilles, mens man synger til):

b) Melodi og akkompagnement

Melodi, akkorder og bastoner spillet samtidigt som en slags modereret koralsats, dog uden krav om streng overholdelse af koralsatsens regler for stemmeføring.

Udførelsen af første linie i sangen ovenfor kan da for eksempel være:

I - mod den sten blev dis-se hæn-der ham - ret, og

Indstillingsopgaver i skabende musikalsk arbejde

Området „skabende musikalsk arbejde“ omfatter blandt andet satsarbejde, arrangement, lydformning og komposition.

Det er op til læreren og holdet, hvilke områder der skal dækkes af de otte opgaver, som skal variere i stilart og satstype. Det kan være opgaver inden for otte forskellige områder, eller der kan være flere opgaver inden for det samme område. Da opgaverne stilles løbende, vil der oftest være en stigning i sværhedsgrad. Eksempler på områder:

- Tilføjelse af simple akkorder
- To- eller flerstemmigt kor
- Komposition
- Bas og trommer
- Lydformning
- Musik- og bevægelse
- Rytmisk arrangement
- Visearrangement
- Skoleinstrumenter

Hovedvægten af de otte opgaver vil typisk blive stillet i 2. og 3. semester, men aftales i øvrigt mellem holdet og læreren. Det er vigtigt, at den studerende selv holder „regnskab“ med sine opgaver og gemmer de godkendte opgaver som en slags dokumentation for at have lavet dem. Det vil især gælde studerende, som skifter hold (for eksempel ved orlov). Opgaverne skal løses individuelt.

Læreren beslutter, om der er afleveringsfrist på de enkelte opgaver. Det vil ofte være tilfældet, da man så efter afleveringsfristen kan diskutere opgaven i timerne og eventuelt se på et eller flere løsningsforslag. Hvis man ikke får godkendt en opgave eller ikke afleverer en opgave inden afleveringsfristen, skal man udarbejde en ny opgave inden for det samme område. Også denne opgave kan have en afleveringsfrist. Læreren beslutter (i samarbejde med de berørte), hvornår sådanne ekstraopgaver skal stilles. Man kan altså ikke være sikker på, at der straks efter en manglende godkendelse stilles en ny opgave. Hvis man overskrider den første tidsafleveringsfrist, kan man ikke være sikker på, at man får en udførlig kommentar til sin opgave, men derimod blot en godkendt eller ikke-godkendt tilbagemelding.

Et eksempel på en opgave:

Nedenstående melodi skal tilføjes becifringer og andenstemme.

Her er en sang, som kan syng-es på en tekst, som jeg ik-ke ku' nå at få gjort

fær-dig, så den blev og - så så som så, digt ger- ne vid'-re, må-ske om skrå?

Det er en betingelse for at kunne indstille sig til eksamen, at man har fået godkendt otte opgaver indenfor „skabende musikalsk arbejde“.

Indstillingsopgave: Rytmeaflytningsopgave

- Varighed 30. min., hele holdet samtidig.
- Der forespilles eller synges en melodi.
- Hver frase/takt vil sædvanligvis blive spillet tre gange.
- Melodirytmen noteres. Det er naturligvis tilladt at notere både rytme og toner.

Sværhedsgrad som for eksempel J. Jersild: *Supplement til rytmelæsning*, øvelse 1-32 (kompendiet).

Hørelære er kernen i musikerhåndværket. Evnen til at formidle musik og mulighederne for at skabe sig et frit forhold til et autentisk musikalsk udtryk i respekt for den musikstil, man vælger, beror i høj grad på det bevidste og koncentrerede arbejde med puls, tempo, rytmisk præcision osv., som fagdisciplinen hørelære kan tilbyde.

Et andet og umiddelbart mere praktisk aspekt er, at hørelære og især rytmelæsning og rytmenotation er et godt redskab til aflytning og nedskrivning af musik med henblik på at kunne arrangere et musikstykke til skolebrug. Det er denne del af hørelære, man vil blive prøvet i, efter ovenstående punkter.

Det er en betingelse for at kunne indstille sig til eksamen, at man har fået godkendt rytmeaflytningsopgaven.

Indstilling til eksamen

Under de enkelte punkter ovenfor er det fremgået, hvad man skal have godkendt og afleveret inden eksamen, se i øvrigt studieordningen. Alt materiale skal afleveres i tre eksemplarer (eller mere præcist antallet af lærere plus en til censor). Det anbefales, at man udformer en *mappe* med alt materialet. På musikfagets hjemmeside kan man finde et forslag til en forside for en sådan mappe samt fortrykte lister til visse af punkterne.

Hvert år annoncerer administrationen en tidsfrist for aflevering af materiale ved indstilling til eksamen. Som regel ligger denne dato omkring 1. maj, men det kan variere fra år til år.

Det opsummeres nedenfor, hvad der skal vedlægges ved indstilling til eksamen:

Materiale, der ikke skal godkendes:

- A. En komposition som grundlag for eksamen i skabende musikalsk arbejde og musikleddelse.
- B3. En musik- og bevægelsessats med begrundelse for valget samt disposition for indstuderingen.
- C. En sang til fremførelse.
- D. Et eller to værker til fremførelse på hovedinstrument.

Materiale, der skal godkendes:

- B1. En godkendt, selvvalgt fagdidaktisk opgave.
- B2. En godkendt, selvvalgt opgave i musikforståelse.
- E1. Et godkendt, bredt udvalgt repertoire på 40 sange, viser og salmer, der indgår i den danske tradition. Dette punkt bortfalder til selve eksamen, hvis der er opnået afløsning ved deltagelse i intern prøve svarende til eksamen.
- E2. Et godkendt, varieret repertoire på 10 becifrede sange som grundlag for eksamen i akkompagnementsklaver/guitar. Dette punkt bortfalder til selve eksamen, hvis der er opnået afløsning ved deltagelse i intern prøve svarende til eksamen.

Betingelser, der skal være opfyldt:

- Godkendt rytmeaflytningsopgave.
- 8 godkendte opgaver i skabende musikalsk arbejde. Opgaverne skal ikke vedlægges, men godkendelse er en betingelse for overhovedet at kunne gå til eksamen.

Seminariet – i dette tilfælde musikfaggruppen – vil sædvanligvis hvert år fastsætte en *afleveringsfrist* for materiale, der skal godkendes, samt for opfyldelsen af betinger for indstilling til eksamen. Denne afleveringsfrist vil ligge i god tid *før* fristen for godkendelse. Afleveringsfristen for materiale, der skal godkendes, vil således som regel ligge omkring 1. april, men specielle forhold kan betyde, at fristen ligger betydeligt tidligere. Hvis afleveringsfristen overskrides, kan man i princippet ikke gå til eksamen det år. Der er dog en mulighed for at søge dispensation, hvilket *skal* ske skriftligt og med begrundelse til en af holdets lærere, der så vil forelægge ansøgningen for musikfaggruppen.